

ESSEN
ECOLOGISCHE HERINRICHTING
KLEINE AA
[2017G212]

Archeologienota
Programma van Maatregelen

Gunther NOENS

Pieter LALOO

Project:

Essen – Ecologische herinrichting Kleine Aa

Opdrachtgever:

Provincie Antwerpen
Departement Leefmilieu – Dienst Integraal Waterbeleid
Koningin Elisabethlei 22
2018 Antwerpen
Ondernemingsnummer 0207.725.597

Uitvoerder:

GHENT ARCHAEOLOGICAL TEAM bvba (GATE)
Gunther Noens, Pieter Laloo

© 2017 - GHENT ARCHAEOLOGICAL TEAM bvba

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd of aangepast worden, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt worden onder enige vorm of wijze ook, elektronisch, mechanisch, door fotokopie, zonder toestemming van Ghent Archaeological Team bvba.

Inhoud

INLEIDING	3
1. GEMOTIVEERD ADVIES OVER HET AL DAN NIET MOETEN NEMEN VAN MAATREGELEN	4
1.1. Volledigheid van het uitgevoerde onderzoek	4
1.2. Afwezigheid van een archeologische site	4
1.3. Impactbepaling	4
1.4. Maatregelen	8

INLEIDING

De Provincie Antwerpen plant in de gemeente Essen (provincie Antwerpen) een ecologische herinrichting van de Kleine Nete nabij de Rijksgrens met Nederland. Volgens de vigerende wet- en regelgeving dient omwille van die reden een archeologisch vooronderzoek te worden uitgevoerd dat resulteert in de opmaak van een archeologienota. GATE werd door de initiatiefnemer aangesteld om deze archeologienota op te maken. Het vooronderzoek bestond uit een bureauonderzoek. In het vorige deel van de archeologienota (Verslag van Resultaten) werden de uitvoeringswijze en resultaten van het uitgevoerde vooronderzoek beschreven, inclusief een inzicht in het wetenschappelijk potentieel en de betekenis van de potentiële archeologische waarden. In onderhavig deel (Programma van Maatregelen) wordt op basis van deze resultaten een gemotiveerd advies verleent over het al dan niet moeten nemen van maatregelen voor de omgang met het archeologisch erfgoed bij de geplande bodemingrepen.

1. GEMOTIVEERD ADVIES OVER HET AL DAN NIET MOETEN NEMEN VAN MAATREGELEN

1.1. Volledigheid van het uitgevoerde onderzoek

Het uitgevoerde archeologisch vooronderzoek, in de vorm van een bureauonderzoek waarin het studiegebied en haar directe omgeving in functie van de geplande bodemingrepen en het archeologisch potentieel in een landschappelijk, historisch en archeologisch kader werd geplaatst op basis van een literatuurstudie en een fysisch-, historisch- en archeologisch-cartografische studie, laat toe om met voldoende zekerheid een uitspraak te doen over het lage archeologische potentieel van het onderzochte gebied en over de afwezigheid van enig archeologisch potentieel tot nuttige kennisvermeerdering.

1.2. Afwezigheid van een archeologische site

In het tweede deel van de archeologienota (Verslag van Resultaten) werd beargumenteerd dat de verwachting voor de aanwezigheid van archeologische vindplaatsen zeer beperkt is omwille van de topografische en hydrografische situatie van de locaties waar de meest ingrijpende bodemingrepen zijn gepland, met name het lage, natte deel van de riviervallei van de Kleine Aa waarin geen duidelijke indicaties aanwezig zijn voor de aanwezigheid van lokale hogere en drogere opduikingen (die een hoger archeologisch potentieel bezitten) en waarin de loop van de Kleine Aa zich in het (recente) verleden heeft ingesneden en verlegd. Ook de beschikbare ne raadpleegbare historische kaarten tonen binnen het gebied geen aanwezigheid van mogelijk archeologisch relevante watergebonden structuren.

1.3. Impactbepaling

Met het oog op het wegwerken van een vismigratieknelpunt plant de initiatiefnemer in het projectgebied een hermeandering van de Kleine Aa ter hoogte van een stuw. Dit gaat gepaard met verschillende bodemingrepen.

Aanleg van drie nieuwe segmenten van de Kleine Aa. Om het verval van de stuw op te vangen worden over een lengte van ca. 800m drie nieuwe stukken waterloop gegraven met een totale lengte van ca. 613m, waardoor de kleine Aa netto ca. 150m langer wordt. De aanleg van deze nieuwe waterloopsegmenten vormen de meest ingrijpende en omvangrijke bodemingrepen die een totale oppervlakte van ca. 5780m² beslaan. De breedte van elk van de drie nieuwe waterlopen bedraagt ca. 10m en de maximaal uit te graven diepte ten opzichte van het actuele maaiveld schommelt rond 1,5m. Het meest noordelijke nieuwe segment, dat aansluit op de Nederlandse rijksgrens, heeft een lengte van ca. 140m. Zo'n 180m meer naar het zuiden komt een tweede segment te liggen met een lengte van ca. 160m. Het derde en grootste segment ligt 150m zuidelijker dan dit centrale segment en heeft een lengte van ca. 308m.

Uitgraven perceelgreppel. Verder wordt in het centrale deel van het onderzochte gebied, ter hoogte van het centrale segment een nieuwe, ondiepe perceelgreppel gegraven met een lengte van ca. 300m en een breedte van ca. 1m. De uitgegraven diepte bedraagt ca. 30cm.

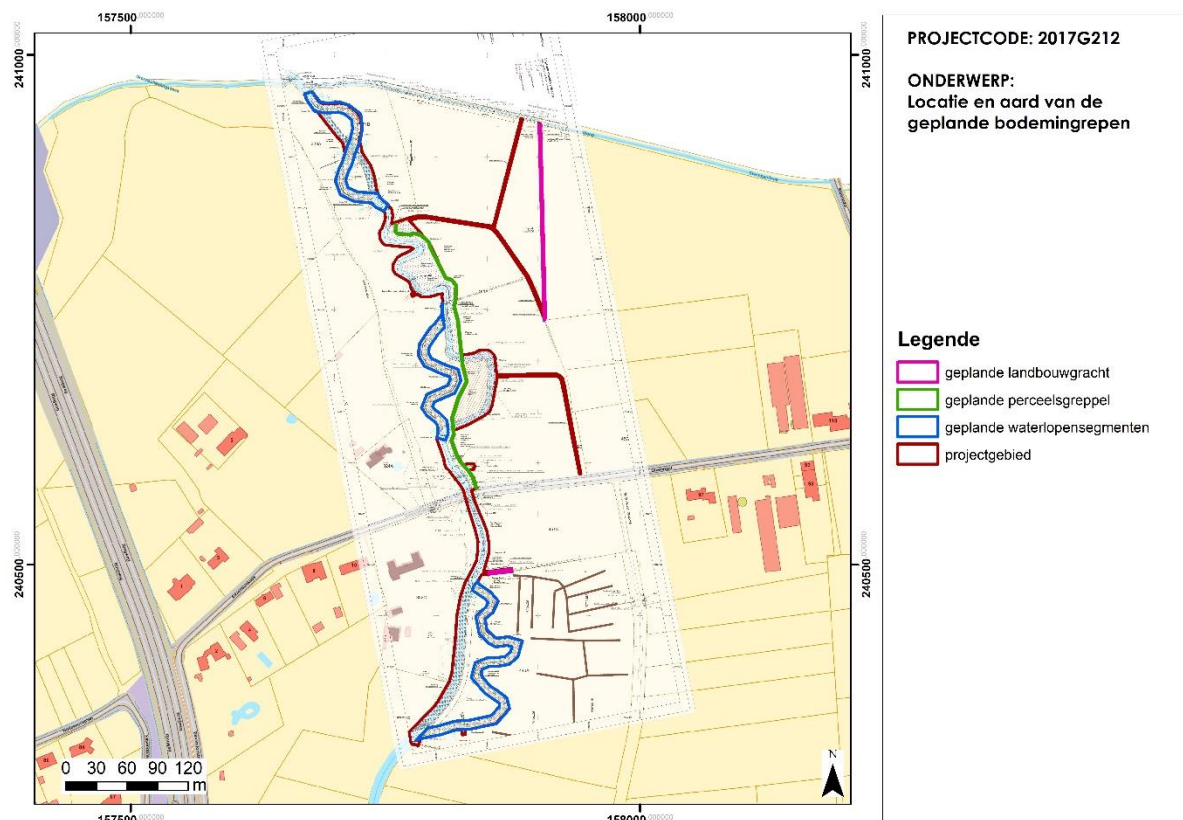
Doortrekken landbouwgracht. De landbouwgracht (diepte ca. 1m) die de percelen 451A en 443A van elkaar scheidt wordt doorgetrokken in de richting van de Kleine Aa. Dit gebeurt over een lengte van 23m. Het nieuwe grachtsegment heeft een maximale breedte van ca. 2,4m.

Aanleg nieuwe landbouwgracht. In het oosten van het onderzochte gebied komt over een lengte van ca. 200m een nieuwe NZ-georiënteerde landbouw-afwateringsgracht met een maximale breedte van ca. 1,5m (bodembreedte: 50cm) en een diepte van ca. 80cm. Deze gracht wordt in het noorden via een landbouwstuw aangesloten op de bestaande Steenpaalloop.

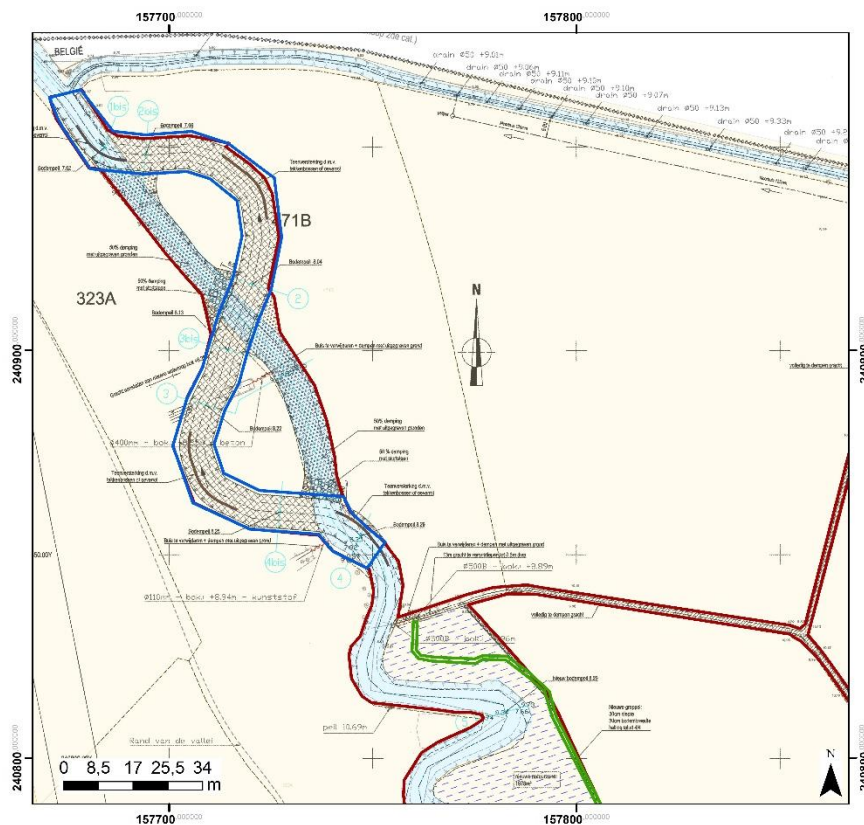
Dempen van segmenten van de Kleine Aa. Ter hoogte van de drie nieuwe segmenten van de Kleine Aa wordt de huidige loop van deze waterloop hetzij volledig (voor het centrale segment) hetzij gedeeltelijk (voor de noordelijke en zuidelijke segmenten) gedempt met uitgegraven grond en/of stortsteen.

Verontdiepen bestaande greppels. Een aantal bestaande grachten, zowel op perceel 459B als enkele grachten die de percelen 466K en 461A van elkaar scheiden, worden deels gedempt met uitgegraven grond tot een ondiepe greppels van ca. 50cm.

Een overzicht van de locatie en aard van de geplande ingrepen is opgenomen in Figuur .

Figuur 1: Overzicht van de locatie en aard van de geplande bodemingrepen. De paarse, groene en blauwe ingrepen behelzen uitgravingen, de overige (gedeeltelijke) opvullingen met uitgegraven grond. Voor details zie volgende pagina's.

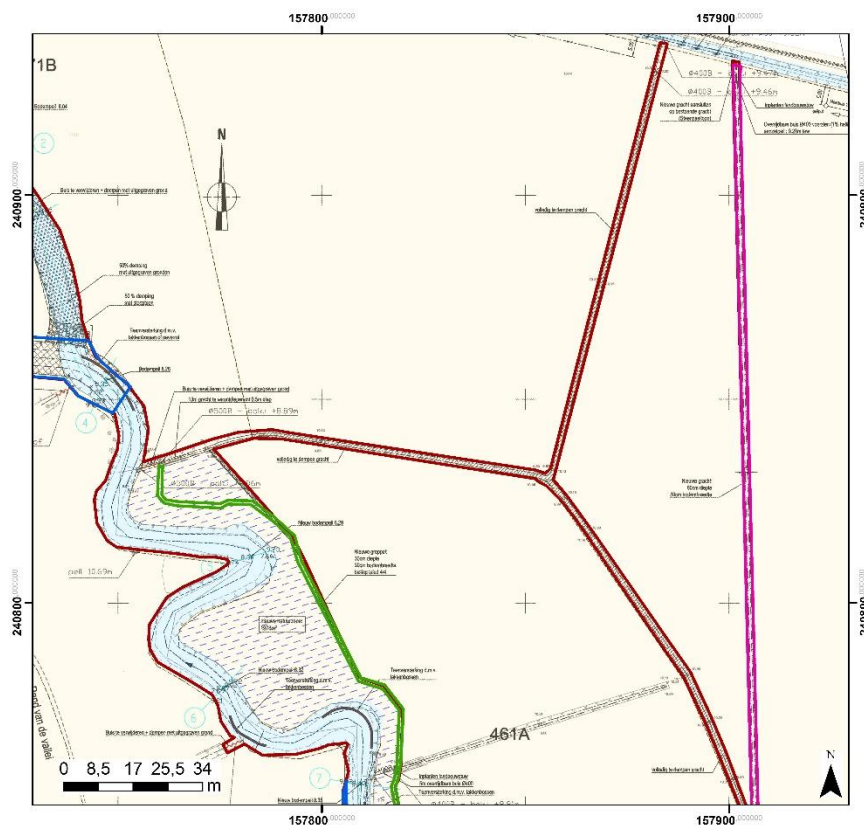

PROJECTCODE: 2017G212

ONDERWERP:
Locatie en aard van de
geplande bodemingrepen:
details

Legende

- geplande landbouwgracht
- geplande perceelsgreppel
- geplande waterlofensegmenten
- projectgebied

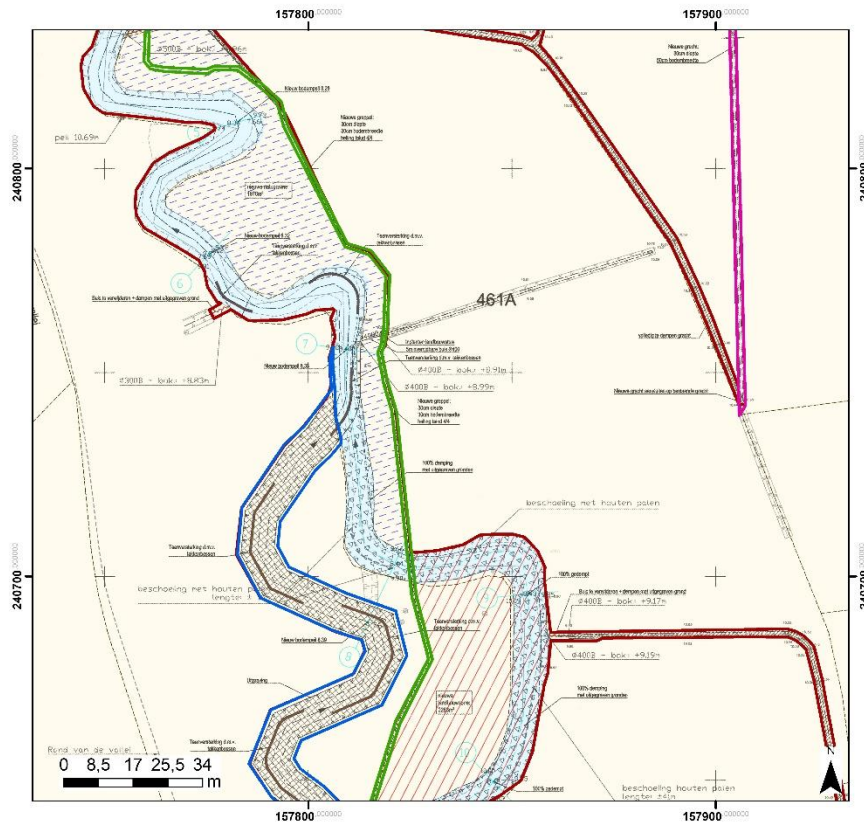

PROJECTCODE: 2017G212

ONDERWERP:
Locatie en aard van de
geplande bodemingrepen:
details

Legende

- geplande landbouwgracht
- geplande perceelsgreppel
- geplande waterlofensegmenten
- projectgebied

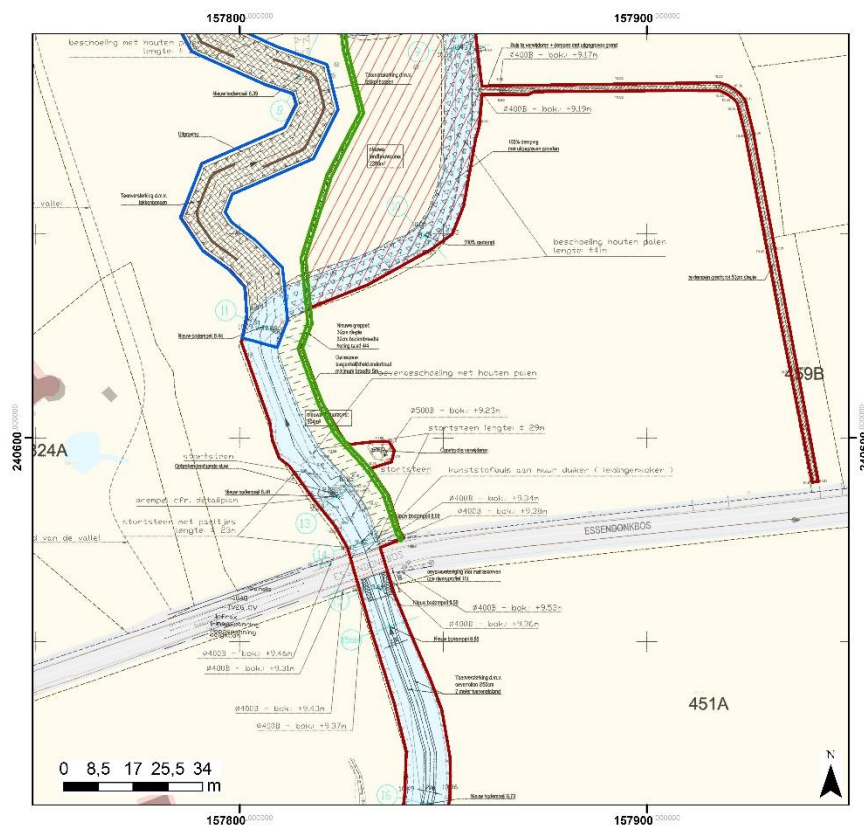

PROJECTCODE: 2017G212

ONDERWERP:
Locatie en aard van de
geplande bodemingrepen:
details

Legende

- geplande landbouwgracht
- geplande perceelsgreppel
- geplande waterloopensegmenten
- projectgebied

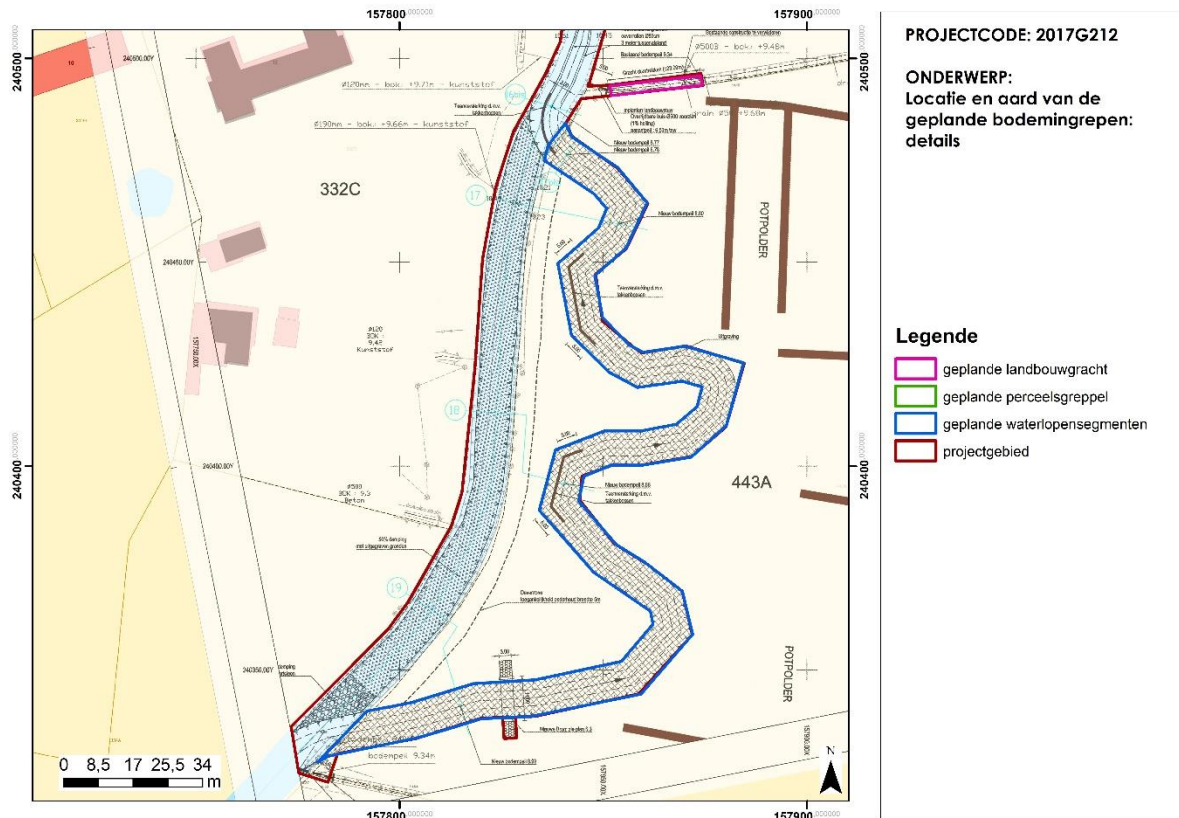

PROJECTCODE: 2017G212

ONDERWERP:
Locatie en aard van de
geplande bodemingrepen:
details

Legende

- geplande landbouwgracht
- geplande perceelsgreppel
- geplande waterloopensegmenten
- projectgebied

De meest ingrijpende en omvangrijke geplande bodemingrepen, met name de aanleg van drie nieuwe segmenten van de Kleine Aa en een smalle perceelsgreppel, bevinden zich ter hoogte van de riviervlakte van de Kleine Aa, grotendeels op plaatsen waar deze rivier zich vroeger heeft ingesneden. Rekening houdend met de relatief beperkte omvang van deze bodemingrepen zal archeologisch onderzoek op de betrokken terreinen in kwestie niet leiden tot nuttige archeologische kenniswinst. Ook op de andere locaties binnen het onderzochte gebied, d.w.z. verder van de huidige loop van de Kleine Aa gelegen, zijn de geplande verstorende bodemingrepen (met name het uitgraven van twee smalle grachtsegmenten) van een te beperkte aard om te kunnen leiden tot enige nuttige archeologische kenniswinst.

1.4. Maatregelen

Rekening houdend met de beperkte aard van de geplande ingrepen en de topo- en hydrografische ligging van het projectgebied zal een archeologisch vervolgonderzoek met ingreep in de bodem op de betrokken terreinen niet leiden tot (nuttige) archeologische kenniswinst. Daarom wordt vervolgonderzoek niet noodzakelijk geacht. Deze archeologienota op basis van een bureauonderzoek is naar onze mening voldoende.